

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»

Філософський факультет

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

Освітньо-наукова програма ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Спеціальність 102 Хімія

Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література
9. Програмові вимоги

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Філософія і методологія науки
Викладач (-і)	Голянич Михайло Юрійович Будз Володимир Павлович
Контактний телефон викладача	0503736375
Е-mail викладача	holynych@gmail.com
Формат дисципліни	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота
Обсяг дисципліни	4 кредити, 120 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Щотижня
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Філософія» передбачає розгляд основних філософсько-світоглядних проблем і тенденцій розвитку науки, критичне осмислення подій та явищ наукового життя, використання філософської рефлексії для формування власної світоглядної позиції, системного наукового світогляду та загального культурного світогляду. «Філософія» читається аспірантам першого курсу усіх спеціальностей університету і покликана допомогти зрозуміти значення функцій, методологічних можливостей філософії, зрозуміти її роль як культурного феномену та соціального інституту, роль наукових революцій у соціокультурному процесі. Важливою є орієнтація на формування у здобувачів наукового ступеня «доктора філософії» культури наукового мислення, розуміння основних напрямків розвитку філософії, вивчення основних тенденцій розвитку сучасної філософії, основ академічної культури, етичної складової наукової діяльності вченого-дослідника тощо. Їхнє знання та розуміння породжує вміння окреслювати дослідницьке поле, методологію власного наукового дослідження, а також давати фахову оцінку явищам і подіям наукового життя, соціокультурному процесу. Вагоме місце також займає формування комунікативних навичок і творчих здібностей, важливих для обґрунтування гіпотез і ефективного позиціонування власних наукових здобутків.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета: теоретична частина курсу «Філософія» зорієнтована на пізнання законів природного та суспільного буття на основі концептуальних та методологічних підходів, які функціонують у межах філософії; філософія покликана пояснити аспірантам місце і роль філософії у контексті формування наукового знання, розкрити особливості наукового пізнання та можливостей застосування у ньому філософської методології, ознайомити з найбільш значущими світоглядними ідеями на всіх етапах цивілізаційного розвитку, які визначали характер розвитку науки.</p> <p>У результаті вивчення дисципліни аспірант повинен:</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • основні філософські течії та напрямки та їх історичний і концептуальний та методологічний зміст; • основні філософські категорії, концепції та їхній методологічний потенціал для вирішення проблемних питань гуманітарних та природничих наук; • основні теорії розвитку буття та їх значення для аналізу конкретних наукових проблем; • основні теорії пізнання, концепції істини та її критерії для осмислення конкретних наукових проблем; • представників різних періодів філософії та сутність їх вчення; • основні суспільні цінності та їх класифікацію; • основні методологічні підходи до вивчення природних і суспільних явищ; <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • застосовувати концептуально-методологічні знання про сутність природних і 	

- суспільних явищ для аналізу проблем в тій чи іншій галузі науки;
- застосовувати концептуально-методологічні принципи для пізнання явищ в тій чи іншій сфері науки;
 - застосовувати знання з філософії для пошуку методів і методології розв'язання конкретно-наукових проблем;
 - аналізувати на основі філософських знань сутність природних і суспільних явищ;
 - прогнозувати на основі філософських знань можливий розвиток природних і суспільних процесів.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК8. Здатність до формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК1. Здатність до продукування нових ідей (креативність) і розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, а також до застосування сучасних методологій, методів та інструментів педагогічної та наукової діяльності за фахом.

ФК10. Здатність до саморозвитку та самовдосконалення.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Здатність вибудувати алгоритм наукового дослідження у галузі хімії, використовувати методологічні принципи філософського дослідження, використовувати теоретичні та емпіричні методи наукового дослідження, визначати порядок проведення дослідження і його етапи.

ПРН11. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

ПРН12. Застосовувати інноваційні педагогічні технології та ефективні стратегії міжособистісної комунікації в освітньому процесі закладу вищої освіти.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	40
Семінарські заняття	18
Самостійна робота	62

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
Перший	102 Хімія	Перший	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Літера- тура	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Філософія як методологія пізнання буття та його форм: проблематика філософії та її методологічна функція. 1. Поняття філософії та проблема її походження. 2. Природа філософських проблем та їх зв'язок з фундаментальними питаннями	Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота	1-21	Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання	5	Вересень 2019 р. (згідно з розкладом)

<p>людського буття. 3. Філософія як теоретична форма світогляду. 4. Філософія як метанаука та як методологія науки. Методологічна функція філософії у розвитку інших наук. Співвідношення філософії та науки. 5. Структура філософії як науки. Основні категорії філософії: їх онтологічний та гносеологічний зміст. Соціальна спрямованість філософського знання. Сутність загальнолюдських цінностей у філософії.</p>			<p>рекомендованої літератури. 6 год. (4 год. лекцій, 2 год. сем.)</p>		
<p>Тема 2. Проблеми буття та пізнання у філософії Стародавнього світу: від міфу до логосу. 1. Методологічні особливості концепцій буття та пізнання у філософії Стародавнього Сходу. Своєрідність філософських систем та шкіл Стародавнього Китаю та Індії. 2. Методологічні особливості концепцій буття та пізнання у Давньогрецькій натурфілософії. 3. Антропоцентризм софістів та Сократа у вченнях про буття та пізнання. 4. «Теорія ідей» Платона та її методологічний зв'язок із теорією пізнання. Методологічний зв'язок «теорії ідей» із етичними та суспільно-політичними поглядами Платона. 5. Проблема першооснови буття та його основні причини у метафізиці Аристотеля. Методологічний взаємозв'язок онтології, гносеології, логіки, етики та соціальної філософії в творчості Аристотеля. 6. Методологічні особливості елліністичного періоду античної філософії. Методологічний вплив античної філософії на становлення Середньовічної філософії.</p>	<p>Лекція, групова робота, самостійна робота</p>	<p>1-21</p>	<p>Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 4 год. (4 год. лекцій)</p>	<p>5</p>	<p>Вересень 2019 р. (згідно з розкладом)</p>
<p>Тема 3. Проблеми буття та пізнання у філософії Середньовіччя: взаємовідношення знання і віри. 1. Історичне значення виникнення християнства для</p>	<p>Лекція, групова робота, самостійна робота</p>	<p>1-21</p>	<p>Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації,</p>	<p>5</p>	<p>Жовтень 2019 р. (згідно з розкладом)</p>

<p>формування філософії Середньовіччя. Методологічні особливості апологетики та патристики. Теоцентризм філософських поглядів Середньовіччя.</p> <p>2. Співвідношення релігії і філософії, віри і розуму, душі і тіла як методологічні проблеми Середньовічної філософії. Особливості схоластичної філософії. Методологія доведення існування Бога у вченнях Середньовічної філософії.</p> <p>3. Особливості розвитку арабської середньовічної філософії.</p> <p>4. Вплив середньовічної філософії на формування історичного розвитку філософії.</p>			<p>тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 2 год. (2 год. лекцій)</p>		
<p>Тема 4. Становлення та особливості методології епохи Відродження: зародження наукового природознавства.</p> <p>1. Основні методологічні риси філософії епохи Відродження. Антропоцентризм та гуманізм філософських поглядів епохи Відродження. Проблема людини і суспільства у поглядах мислителів Відродження.</p> <p>2. Гуманістичний ідеал справедливого суспільства Т. Мора і Т. Кампанелли.</p> <p>3. Соціально-філософська і політична доктрина Н. Макіавеллі.</p> <p>4. Взаємозв'язок природознавчих відкриттів та філософії епохи Відродження. Пантеїзм філософських поглядів епохи Відродження. Проблема конечності та безкінечності світів у поглядах Н.Кузанського та Д.Бруно.</p>	<p>Лекція, групова робота, самостійна робота</p>	<p>1-21</p>	<p>Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 2 год. (2 год. лекцій)</p>	<p>5</p>	<p>Жовтень 2019 р. (згідно з розкладом)</p>
<p>Тема 5. Проблема методу пізнання світу у філософії Нового часу: раціоналізм та емпіризм як альтернативи пізнання світу.</p> <p>1. Проблема пошуку універсального методу пізнання у філософських концепціях Нового часу. Емпіризм, раціоналізм, сенсуалізм.</p> <p>2. Методологічні принципи теорії пізнання Ф.Бекона та критика «схоластичного»</p>	<p>Лекція, групова робота, самостійна робота</p>	<p>1-21</p>	<p>Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури.</p>	<p>5</p>	<p>Листопад 2019 р. (згідно з розкладом)</p>

<p>розуму. Вчення про «примари» людського розуму. Концепція нової науки та методологічні принципи класифікації наук у поглядах Ф.Бекона.</p> <p>3. Основні методологічні правила для керівництва розуму Р.Декарта. Сумнів як методологічна основа пізнання Р.Декарта. Принцип тотожності мислення та існування у вченні Р.Декарта.</p> <p>4. Проблема субстанції у філософії Нового часу: монізм, дуалізм та плюралізм.</p> <p>5. Методологічні проблеми пояснення людини та суспільства у філософських поглядах мислителів Нового часу.</p>			2 год. (2 год. лекцій)		
<p>Тема 6. Гносеологія та методологія Німецької класичної філософії: специфіка класичного способу мислення.</p> <p>1. Методологічні особливості «коперніканського перевороту» І.Канта у теорії пізнання. Співвідношення апіоризму та агностицизму як методологічних принципів філософії І.Канта. Особливості категоричного імперативу І.Канта.</p> <p>2. Суб'єктивний ідеалізм як методологія творчості Й.Фіхте. Об'єктивний ідеалізм як методологія творчості В.Шеллінга.</p> <p>3. Абсолютний ідеалізм як принцип філософії Г.Гегеля. Панлогізм та методологічні особливості феноменології духу та діалектики Г.Гегеля.</p> <p>4. Антропологічний матеріалізм філософії Л.Фойєрбаха. Сутність християнства.</p>	Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота	1-21	Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 4 год. (2 год. лекцій, 2 год. сем.)	5	Листопад 2019 р. (згідно з розкладом)
<p>Тема 7. Проблеми буття, пізнання і методології сучасної світової філософії: плюралізм філософських підходів та специфіка некласичного способу мислення.</p> <p>1. Основні методологічні особливості сучасної філософії.</p> <p>2. Волюнтаризм та ірраціоналізм як методологічні принципи «філософії життя». Інтуїтивізм як творчий аспект пізнання світу у «філософії</p>	Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота	1-21	Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 4 год. (2 год.	5	Листопад 2019 р. (згідно з розкладом)

<p>життя». Ірраціоналізм як методологічний принцип філософії психоаналізу.</p> <p>3. Філософсько-методологічні проблеми герменевтики. Умови пізнання і розуміння світу у герменевтиці. Герменевтичне коло як методологічний принцип пізнання істини.</p> <p>4. Філософські проблеми феноменології. Проблема часовості та інтенціальності свідомості у феноменології.</p> <p>5. Буття, свідомість та «пограничні ситуації» у філософії екзистенціалізму.</p> <p>6. Проблема істини у філософії прагматизму. Проблема наукового факту та завдань науки у філософії позитивізму, неопозитивізму та постпозитивізму.</p> <p>7. Принцип структури як умови пізнання світу у філософії структуралізму та постструктуралізму.</p> <p>8. Співвідношення філософії та науки у філософії неомізму.</p> <p>9. Філософія постмодернізму та методологічний принцип неповноти та фрагментарності пізнання світу.</p>			лекцій, 2 год. сем.)		
<p>Тема 8. Методологічні особливості філософської думки України: антропоцентризм та кордоцентризм.</p> <p>1. Філософська думка українського народу у структурі світової філософської думки. Українська ментальність та її вплив на формування філософських ідей.</p> <p>2. Методологічні проблеми людини та моралі у філософії Київської Русі. Творчість Іларіона, Данила Заточника, К.Турівського, К.Смолятича, Кирила Філософа, Кирила Новгородця.</p> <p>3. Антропоцентричні уявлення філософів епохи українського Відродження (Ю.Дрогобич, С.Оріховський, П.Русин, Ш.Шимонович, І.Вишенський, К.Транквіліон-Ставровецький, К.Сакович, Віталій з Дубна).</p> <p>4. Ідеї людини та її призначення у вченнях діячів Києво-Могилянської академії (Г.Кониський, Т.Прокопович, С.Яворський).</p>	Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота	1-21	Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 4 год. (2 год. лекцій, 2 год. сем.)	5	Грудень 2019 р. (згідно з розкладом)

<p>5. Кордоцентризм та евідемонізм як основа філософських поглядів Г.Сковороди.</p> <p>6. Особливості кордоцентризму філософської системи П.Юркевича. Вчення про ідею та її особливості.</p> <p>7. Методологічні особливості вчення про людину, націю і державу у філософії українського романтизму.</p> <p>8. Антропоцентричний підхід до суспільних проблем у сучасній українській філософії. Методологічні особливості розвитку української філософії в діаспорі.</p>					
<p>Тема 9. Проблема буття у філософії: основні форми, теорії виникнення і функціонування буття.</p> <p>1. Онтологія як вчення про буття та підгрунтя системності філософських знань.</p> <p>2. Проблема субстанції в онтології. Матерія і дух у контексті поняття субстанції. Матерія, її основні форми та властивості. Простір і час як категорії буття.</p> <p>3. Основні форми буття та їх співвідношення. Буття природи, суспільства, людини, духу та їх особливості. Життя як форма буття.</p> <p>4. Свідомість у структурі буття та проблема її походження.</p> <p>5. Співвідношення свідомості, психіки, мислення, мови, душі та духу та проблема їх єдності у людині.</p> <p>6. Основні функції та властивості свідомості.</p> <p>7. Людина як єдність всіх форм буття.</p> <p>8. Людина та її сутнісні ознаки.</p> <p>9. Буття Бога як онтологічна проблема. Основні властивості Бога як онтологічні пріоритети.</p>	<p>Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота</p>	<p>1-21</p>	<p>Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 6 год. (4 год. лекцій, 2 год. сем.)</p>	<p>5</p>	<p>Лютий 2020 р. (згідно з розкладом)</p>
<p>Тема 10. Пізнавальний процес та теорія істини: основні теорії пізнання світу та критерії істини.</p> <p>1. Пізнання як відображення. Пізнання як особлива форма духовного освоєння світу.</p> <p>2. Гносеологія як філософська теорія пізнання. Проблема</p>	<p>Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота</p>	<p>1-21</p>	<p>Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування,</p>	<p>5</p>	<p>Лютий 2020 р. (згідно з розкладом)</p>

<p>можливості пізнання буття та методологічні підходи до пізнання світу.</p> <p>3. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання. Чуттєве та раціональне у пізнанні.</p> <p>4. Інтуїція та віра у пізнанні. Проблема джерел пізнання. Проблема можливостей людського пізнання. Проблеми об'єктивності пізнання. Основні теорії пізнавального процесу людини.</p> <p>5. Методологічні підходи до інтерпретації істини. Критерії істини у науці та філософії.</p>			<p>опрацювання рекомендованої літератури. 6 год. (4 год. лекцій, 2 год. сем.)</p>		
<p>Тема 11. Діалектика та метафізика як методологія пізнання буття: основні категорії, принципи та закони.</p> <p>1. Діалектика як вчення про наявність протилежностей у формах буття та його розвиток.</p> <p>2. Історична генеза предмету та об'єкту діалектики в історії філософії.</p> <p>3. Категорії діалектики та принципи діалектики.</p> <p>4. Діалектичні закони. Закон єдності і боротьби протилежностей. Закон переходу кількісних змін у якісні. Закон заперечення заперечення.</p> <p>5. Форми діалектичних процесів та діалектичні різновиди форм буття.</p> <p>6. Діалектика як методологія пізнання та реальне відображення процесів буття. Діалектика як метатеорія філософії.</p>	<p>Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота</p>	<p>1-21</p>	<p>Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 6 год. (4 год. лекцій, 2 год. сем.)</p>	<p>5</p>	<p>Березень 2020 р. (згідно з розкладом)</p>
<p>Тема 12. Філософія науки та наукового пізнання: моделі, динаміка, структура, та класифікація науки. Структура, принципи, рівні і форми наукового знання.</p> <p>1. Особливості наукового пізнання та статус науковості. Проблема методологічного розрізнення наукового і ненаукового знання.</p> <p>2. Співвідношення філософії і науки як методологічна проблема філософії науки.</p> <p>3. Структура науки та її основи і функції. Класична, неklasична і посткласична моделі науки та їх методологічні відмінності.</p>	<p>Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота</p>	<p>1-21</p>	<p>Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 4 год. (2 год. лекцій, 2 год. сем.)</p>	<p>5</p>	<p>Березень 2020 р. (згідно з розкладом)</p>

<p>4. Загальні закономірності розвитку науки. Методологічні проблеми наукових революцій.</p> <p>5. Цінності і наука. Принципи наукового пізнання світу.</p> <p>6. Методологічна функція філософії у науковому пізнанні. Специфіка та особливості емпіричного та теоретичного пізнання буття. Співвідношення методу та методології.</p> <p>Проблема оптимального вибору методів наукового пізнання.</p>					
<p>Тема 13. Методологія наукового дослідження: принципи, логіка, закони, методи і методологія.</p> <p>1. Методологічні проблеми наукових відкриттів. Наукова картина світу як методологічна основа наукового пізнання.</p> <p>2. Принципи наукового пізнання. Системність як методологічний принцип наукового знання. Логіка наукового пізнання. Закони логіки та закони науки. Поняття законів та закономірностей в науці.</p> <p>4. Співвідношення законів природи та законів суспільства як методологічна проблема.</p> <p>5. Методи та методологія наукового пізнання.</p>	<p>Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота</p>	<p>1-21</p>	<p>Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури.</p> <p>4 год. (2 год. лекцій, 2 год. сем.)</p>	<p>5</p>	<p>Квітень 2020 р. (згідно з розкладом)</p>
<p>Тема 14. Методологічні проблеми соціальної філософії та філософії історії: концепції формування суспільств та протікання історичного процесу.</p> <p>1. Особливості філософського пізнання суспільства. Соціальна філософія та її основна проблематика.</p> <p>2. Основні методологічні підходи утворення та функціонування суспільства. Сутнісні особливості та ознаки суспільства.</p> <p>3. Структура суспільства. Природа як передумова і чинник суспільного розвитку. Взаємодія природи та суспільства як філософська проблема.</p> <p>4. Специфіка соціальних та природних законів. Закони суспільного буття та об'єктивний зміст. Співвідношення суспільних законів та волі людини.</p> <p>5. Методологічні підходи до</p>	<p>Лекція, групова робота, самостійна робота</p>	<p>1-21</p>	<p>Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури.</p> <p>2 год. (2 год. лекцій)</p>	<p>5</p>	<p>Квітень 2020 р. (згідно з розкладом)</p>

<p>суспільного прогресу та його критеріїв. Позитивні та негативні наслідки науково-технічного прогресу.</p> <p>6. Методологічні проблеми побудови громадянського суспільства в Україні.</p> <p>7. Проблема майбутнього як методологічна проблема соціальної філософії. Соціальне прогнозування, його типи і методи.</p> <p>8. Методологічні підходи до інтерпретації суб'єкта історії та чинників історичного розвитку.</p> <p>9. Аксиологічний підхід до життя людини і суспільства в історичному процесі. Проблема сенсу історії.</p> <p>Тема 15. Людина: світ її буття та духовні виміри людського буття. Методологічні проблеми дефініції, концепції походження її структури та основних властивостей.</p> <p>1. Проблема людини як методологічна проблема філософії гуманітарних наук.</p> <p>2. Дефініція людини як пошук її сутнісних особливостей. Єдність природного і соціального як методологічний принцип інтерпретації сутності людини.</p> <p>3. Філософсько-методологічні аспекти проблеми походження людини. Основні концепції антропосоціогенезу та їх зміст. Концепції походження людської душі.</p> <p>4. Сенс людського буття як методологічний пошук гуманітарних наук.</p> <p>5. Методологічні підходи до пояснення духовної діяльності. Поняття духовності та духу. Духовність як моральність. Аксиологічний вимір духовності.</p> <p>6. Методологічні проблеми походження та сутності свідомості. Ідеальна природа свідомості та її творчий характер. Концепція інтенціальності свідомості.</p> <p>7. Методологічні проблеми природи несвідомого, його функції та місце в духовному житті людини.</p> <p>8. Співвідношення суспільної та індивідуальної свідомості, їх</p>	<p>Лекція, групова робота, самостійна робота</p>	<p>1-21</p>	<p>Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 2 год. (2 год. лекцій)</p>	<p>5</p>	<p>Травень 2020 р. (згідно з розкладом)</p>
---	--	-------------	--	----------	---

форми. Духовне життя суспільства та методологічні проблеми розвитку духовності українського суспільства.					
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень аспірантів, що регламентовані в університеті. Допуск до іспиту становить максимум 50 балів, бал за складання іспиту (підсумковий контроль) становить максимум 50 балів.				
Семінарські заняття	Оцінюється робота на 9 семінарських заняттях упродовж двох семестрів за 5-бальною шкалою (20 балів), також передбачена можливість проведення контрольного тестування (10 балів). Максимальна кількість балів – 30.				
Лекційні заняття	За кожне відвідане лекційне заняття студент отримує 0,5 бала. У підсумку максимальна кількість балів за відвідані лекційні заняття може становити 10 балів.				
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення аспірантів (бали), набрані на поточному оцінюванні, контрольному тестуванні під час аудиторних занять (30 балів), при виконанні індивідуальних завдань (індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертаційного дослідження – 10 балів) для самостійної роботи, а також бали, отримані за відвідування лекцій (10 балів).				
7. Політика курсу					
<p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється аспіранту за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, відвідування лекцій, підсумкову контрольну роботу, самостійну роботу (модуль 1) та бали, отримані під час іспиту (модуль 2). Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність аспіранта на заняттях (у тому числі на лекційних), активність аспіранта під час семінарських занять; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат.</p> <p>Аспірант, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку аспірант користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2. Третя спроба за відомістю №3 передбачає обов'язкове комп'ютерне екзаменаційне тестування.</p>					
8. Рекомендована література					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Андрущенко В. П., Михальченко М. І. Сучасна соціальна філософія. – [Текст] : курс лекцій. – К. : Генеза, 1996. - 368 с. 2. Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії: (Західноєвропейський контекст).- К. : Тандем, 2000. – 416 с. 3. Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г. Історія філософії: підручник. – К. : Либідь, 2001. - 408 с. 4. Гнатюк Я.С. Філософія та методика її викладання. – Ів.-Франківськ : Симфонія форте, 2011. - 152 с. 5. Дойчик М.В. Історія зарубіжної філософії: навчально-методичний посібник. Ів.-Франківськ : Симфонія форте, 2010. - 156 с. 					

6. Історія філософії [Текст]: словник за заг. ред. В. І. Ярошовця. – К. : Знання України, 2006. - 1200 с.
7. Історія філософії [Текст] : підручник для вищої школи. – ред. В. Г. Кремень. Х. : Прапор, 2003.
8. Історія філософії в її зв'язку з освітою за ред. Г. І. Волинки. – К. : Каравела, 2006. – 480 с.
9. Історія філософії України. Хрестоматія упоряд.: М. Ф. Тарасенко, М. Ю. Русин, А. К. Бичко та ін.. – К. : Либідь, 1993. - 560 с.
10. Иванов Е. А. Социальная философия для юристов. Очерк истории [Текст] : учебное пособие для студентов юридических вузов и факультетов. – М. : Волтерс Клувер, 2007. - 904 с.
11. Ларіонова В.К. Історія і теорія етики [Текст]: посібник. – Ів.-Франківськ : Голіней О. М., 2015. - 370 с.
12. Надурак В.В. Система суспільної моралі: синергетичний підхід [Текст]: монографія. – Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2014. - 230 с.
13. Петрушенко В. Основи філософських знань: Курс лекцій. - Львів : Новий Світ-2000, 2006. - 296 с.
14. Причепій, Є. М. Філософія [Текст]: підручник. – К. : Академвидав, 2006. – 592 с.
15. Рассел Б. Історія західної філософії. – К. : Основи, 1995. - 759 с.
16. Таран В.О., Зотов В.М., Резанова Н.О. Соціальна філософія. Навчальний посібник. К.: Центр учбов. Літ, 2009. – 272 с.
17. Філософія [Текст] : навч. посібник. – За ред. Надольного І.Ф.К. : Вікар, 2006. - 534 с.
18. Філософія [Текст] : підручник для вищої школи. – за ред. В. Г. Кременя, М. І. Горлача Х. : Прапор, 2004. – 736 с.
19. Фукуяма Ф. Великий крах. Людська природа і відновлення соціального порядку.- Львів : Кальварія, 2005. - 380 с.
20. Черній, А. М. Філософія [Текст] : навч. посібник для самостійної роботи студента – Рек. МОН. К. : Академвидав, 2011. – 392 с.
21. Щерба, С. П. Філософія [Текст] : підручник / Сергій Пантелеймонович Щерба, О. А. Заглада. – 5-те видання; Рек. МОН. К. : Кондор, 2011. – 548 с.

9. Програмові вимоги

Для іспиту аспірант повинен знати зміст програмових розділів і тем навчального курсу, відповідно до яких пропонується основний перелік питань:

- Структура світогляду та його історичні типи. Філософія як світоглядне знання. Філософія як методологія пізнання.
- Сучасні уявлення про філософію, її методологічні особливості у порівнянні з міфологією, релігією, мистецтвом і наукою.
- Природа філософських проблем, їх зв'язок з фундаментальними питаннями людського буття. Людиновимірна сутність філософії як її методологічний принцип.
- Предмет філософії. Відношення «людина – світ» як предметне поле філософії. Пошук універсальних принципів пояснення форм буття як предмет філософії.
- Філософія і філософування. «Софійний» та «епістемний» способи філософування та їх методологічні засади.
- Головні функції філософії. Співвідношення філософії та науки. Проблема точності філософських та наукових знань.
- Передумови і джерела генезису філософії. Концепції походження філософії. Антропологічні основи формування філософії.
- Загальнолюдське та національно-особливе у філософії в контексті пошуку методів пізнання дійсності.
- Виникнення і основні риси філософії у стародавній Індії. Методологічні засади ортодоксальних та неортодоксальних систем староіндійської філософії.

- Методологічні особливості філософії Стародавнього Китаю. Вчення Конфуція про людину та її виховання. Даосизм про начала буття та ідеал мудрості.
- Антична філософія, її джерела і методологічні особливості.
- Тлумачення проблеми буття в старогрецькій філософії. Космоцентризм як методологія осмислення філософських проблем.
- Проблема людини в античній філософії (Протагор, Горгій, Сократ) та методологічне значення антропологічного повороту в античній філософії.
- «Теорія ідей» Платона і її методологічний зв'язок із теорією пізнання, його етичними та суспільно-політичними поглядами. Вчення Платона про душу у контексті теорії пізнання.
- Проблема першооснови буття та його основні причини у «Метафізиці» Аристотеля. Методологічний взаємозв'язок онтології, гносеології, логіки, етики та соціальної філософії в творчості Аристотеля.
- Методологічні особливості елліністичного періоду античної філософії (епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм).
- Філософія стародавнього Риму. Тіт Лукрецій Кар. Неоплатонізм та його особливості.
- Методологічний вплив античної філософії на становлення Середньовічної філософії та її проблематики.
- Особливості розвитку філософії Середньовіччя. Теоцентризм. Апологетика, патристика, схоластика та їх методологічні відмінності.
- Філософсько-теологічна система Томи Аквінського та її методологічне значення для розвитку філософії.
- Основні методологічні риси філософії епохи Відродження. Антропоцентризм та гуманізм у філософському мисленні.
- Взаємозв'язок природознавчих відкриттів та філософії епохи Відродження (Леонардо да Вінчі, Н.Копернік, Дж. Бруно). Пантеїзм філософських поглядів епохи Відродження.
- Соціально-філософська і політична доктрина Н.Макіавеллі. Гуманістичний ідеал справедливого суспільства Т. Мора і Т. Кампанелли.
- Методологічні особливості розвитку філософії Нового часу (XVII – XVIII ст.) в Європі. Формування нової парадигми філософування.
- Натуралістична антропология Ф. Бекона, розробка нової моделі науки, емпіричного методу і розуміння причин і помилок у пізнанні (за працею «Новий Органон»).
- Проблема субстанції у філософії Нового часу (Р. Декарт, Б. Спіноза, Дж. Берклі, Д. Юм, Г. Ляйбніц) та її методологічне вирішення.
- Філософія та методологія Просвітництва в Європі. Французький матеріалізм XVIII ст. та його методологічні принципи.
- Філософія І. Канта. Методологічне значення «коперніканського перевороту» у теорії пізнання. Співвідношення природи і свободи. Методологічні особливості теоретичного та практичного розуму.
- Діяльно-творча основа буття у філософії та методології Й. Фіхте. Філософія тотожності В. Шеллінга та її методологічні засади.
- Методологічні особливості філософської системи і методу Г. Гегеля.
- Антропологічний матеріалізм Л. Фойєрбаха та його методологічні основи.
- Марксистська філософія та методологія. Матеріалістичне розуміння історії та природи.
- Російська філософія другої половини XIX – поч. XX ст: основні ідеї та методологія осмислення дійсності.
- Сучасна антропологічна філософія (М. Шелер, П.Тейяр-де-Шарден, К. Леві-Строс) та її методологічні основи.
- Філософія екзистенціалізму та її методологія (М. Гайдеггер, Ж.-П. Сартр, А. Камю, К. Ясперс).
- Особливості методології у некласичних філософських вченнях XIX ст. Ірраціоналізм

«філософії життя» та психоаналізу З. Фрейда.

- Сучасна релігійна філософія та її методологічні принципи (неотомізм, персоналізм, тейярдизм).
- Різновиди позитивізму та його методологічних підходів до осмислення форм буття.
- Філософія постмодернізму у контексті класичної та некласичної філософської методології.
- Українська національна ментальність та її відображення у філософській думці України. Основні методологічні особливості осмислення буття та його форм в українській філософії.
- Філософські ідеї в культурі Київської Русі XI – XIII ст. та її методологічний зв'язок із античною та середньовічною філософією (апологетика і патристика).
- Особливості філософського мислення в навчальних курсах Києво-Могилянської академії: онтологічні, гносеологічні, логічні, етичні та соціально-філософські ідеї.
- Філософська концепція Г. Сковороди. Плюралізм світів та їх дуалістична природа у його філософських поглядах. Ідеї «сродної праці» і «нерівної рівності». Кордоцентризм як методологічний принцип філософії Г. Сковороди.
- Романтизм як філософська концепція світобачення. Особливості філософії українського романтизму.
- Українська національна ідея, її витoki та основні напрями її методологічного обґрунтування.
- Особливості кордоцентризму у філософській системі П. Юркевича. Вчення про ідею та її значення для пізнання.
- Антропоцентризм філософського мислення Т. Шевченка.
- Соціально-філософські ідеї М. Драгоманова та їх значення для осмислення української державності та духовності.
- Екзистенційні мотиви та основні екзистенціали людського буття у творчості В. Стефаника.
- Філософсько-соціологічні погляди І. Франка. Філософія української ідеї у його творчості.
- Академічна філософія в Україні кінця XIX – початку XX ст.: основні представники та ідеї.
- Соціально-філософські ідеї М. Грушевського, В. Винниченка, В. Липинського, Д. Донцова у їх порівнянні.
- Особливості та специфіка розвитку української філософії у діаспорі (Д. Чижевський, О. Кульчицький, І. Лисяк-Рудницький та ін.).
- Буття як філософська проблема. Основні форми буття та їх співвідношення. Теорії розвитку і функціонування буття.
- Простір і час як категорії буття та пізнання. Концепції простору і часу, їх фундаментальні властивості та види.
- Філософський аспект проблеми походження людини. Концепції антропосоціогенезу. Біологічне і соціальне в людині.
- Людина і суспільство у контексті їх сутнісних ознак. Дефініція людини і суспільства як пошук їх сутнісних особливостей. Структура людини.
- Предметність та діяльність як методологічні принципи пояснення соціальної сутності людини.
- Сенс людського буття як методологічний пошук гуманітарних наук. Аксиологічні виміри сенсу людського буття.
- Природний вимір світу. Поняття природи. Концепції взаємовідношення суспільства і природи. Екологічна проблема та методологічні підходи до її вирішення.
- Основні концепції походження життя. Основні форми життя та його структура.
- Життєвий світ як культура. Основні концепції культури. Співвідношення культури і

цивілізації.

- Суспільство як система. Структура суспільства. Соціальна структура суспільства. Методологічні проблеми побудови громадянського суспільства в Україні.
- Буття як діяльність. Практика як основа життєдіяльності людини. Структура практики та її функції.
- Поняття закону та закономірності у бутті. Єдність законів буття. Співвідношення природних та суспільних законів.
- Свідомість у структурі буття: концепції її походження, сутність та функції.
- Духовна діяльність, її особливості. Поняття духовності. Духовність як моральність. Аксиологічний вимір духовності. Методологічні проблеми розвитку духовності українського суспільства.
- Співвідношення духу і душі. Концепції походження душі та її сутність. Співвідношення свідомості, психіки, мислення, мови та проблема їх єдності у людині. Ідеальна природа свідомості та її творчий характер. Концепція інтенціальності свідомості.
- Співвідношення суспільної та індивідуальної свідомості. Форми суспільної свідомості та їх значення для розвитку суспільства.
- Пізнання як процес ідеального освоєння діяльності. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Форми пізнавальної діяльності. Основні концепції розвитку пізнавального процесу.
- Структура і динаміка наукового пізнання. Емпіричний та теоретичний рівні пізнання. Наукова проблема і гіпотеза. Теорія та її структура.
- Логіка, методологія і методи наукового пізнання.
- Розвиток проблеми істини в історії філософії. Основні концептуальні підходи до розуміння істини. Проблема об'єктивності істини. Критерії істини.
- Осмислення феномену творчості в історії філософії. Основні концепції творчості. Етапи, структура, функції та мета творчого процесу.
- Діалектика як вчення про розвиток і спосіб філософування. Зміст і різновиди діалектики. Діалектика як логіка і теорія пізнання. Методологічні альтернативи діалектики.
- Діалектика як система принципів, законів і категорій. Закони діалектики та їх значення для осмислення буття та пізнання. Форми діалектичних процесів та діалектичні різновиди форм буття.
- Характер законів функціонування та розвитку суспільства. Суспільні закономірності і людська діяльність. Фаталізм і волюнтаризм.
- Основні концепції рушійних сил та концепції суб'єкта суспільного розвитку.
- Цінності та їх роль у житті людини і суспільства. Основні концепції формування та функціонування цінностей.
- Основні концептуальні та методологічні підходи до проблеми спрямованості історичного процесу. Суспільний прогрес і його критерії. Позитивні та негативні наслідки науково-технічного прогресу. Проблема сенсу історії.
- Глобальні проблеми сучасності та головні суспільно-політичні процеси. Методологічні підходи до вирішення глобальних проблем сучасності.
- Погляди на майбутнє суспільства. Соціальне прогнозування, його методи і типи.
- Наука як об'єкт філософського дослідження. Етика науки. Свобода наукового пошуку та соціальна відповідальність науковця.
- Особливості методологічного мислення сучасної науки. Стиль мислення і філософія.
- Анатомія науки. Наукові знання і науковий метод, їх структура.
- Основні процедури наукової діяльності. Зв'язок гносеологічного, соціологічного, онтологічного, антропологічного, аксіологічного, методологічного і психологічного аспектів наукового пошуку.
- Загальні принципи та концептуальні засади наукового дослідження, їх філософське підґрунтя.
- Методологічна єдність і багатоманітність сучасної науки. Взаємодія наук як фактор їх

розвитку.

- Основні форми наукового пізнання (факт, гіпотеза, закон, теорія, концепція) та їх методологічне значення для становлення наукової теорії.
- Генезис науки та закономірності її розвитку. Методологія науки у контексті генезису науки.
- Основні концепції філософської методології науки (позитивістська, структуралістська, феноменологічна та герменевтична).
- Багатоманітність форм знання. Методологічні особливості розрізнення наукового та ненаукового знання.
- Класична, некласична та постнекласична наука: їх світоглядні та методологічні відмінності. Загальні закономірності розвитку науки. Методологічні проблеми наукових революцій.
- Наукова картина світу та її методологічна еволюція. Наукова картина світу як методологічна основа пізнання.
- Класифікація наук і проблеми періодизації історії науки. Класифікація наук за методами та методологією пізнання.
- Єдність кількісних і якісних змін у розвитку науки. Якісні зміни у науці у контексті виникнення нової методології.
- Диференціація і інтеграція наук. Методологічні пошуки наук у контексті їх інтеграції та диференціації.
- Наука як соціокультурний феномен. Основні методи науки. Принципи наукового пізнання світу.
- Наукове знання як система. Його особливості, структура та методологія. Методологічні проблеми наукових відкриттів.
- Функції філософії у науковому пізнанні. Методологічна функція філософії та її значення для розвитку науки.

Викладачі: _____ **М.Ю. Голянич**

_____ **В.П. Будз**